

A. *Conceptus repræsentans aliquid reale diversum a nomine.* Etenim, testante sensu intimo, quando auditur vocabulum, excitatur in mente conceptus repræsentans id quod per iudicium de re prædicatur, quod affirmatur in esse. Atqui de re non affirmatur eam esse nomen aliquod, sed eam esse aliquid a nomine diversum et per nomen significatum. Sic non affirmatur Petrum esse *nomen hominis*, animalis, justus, doctus, etc., sed ei inesse diversas rationes objectivas quas his nominibus significamus. Ergo.

B. *Hic conceptus est universalis.* — Etenim vel est singularis, vel collectivus, vel universalis, Atqui non est singularis nec collectivus. Ergo.

Prob. Min. Terminis universalibus respondet conceptus repræsentans essentiam quae non uni tantum individuo inesse iudicatur, sed pluribus; neque pluribus collective sumptis, sed distributive. Sic ratio hominis non de solo Petro prædicatur; neque de Petro, Paulo, Andrea, etc. simul sumptis, sed de his singulis. Atqui huiusmodi conceptus non est singularis, nec collectivus. Ergo.

214. II^a PARS. *Conceptualismus est falsus.*

Sensus. Falsum est conceptibus universalibus per se nullum in ordine rerum respondere certo objectum.

Prob. I^m ARG. Sola ratio illud negandi foret quod mens humana non valeret cognoscere quid realiter rebus insit, vel quod non valeret percipere inter varia individua similitudinem. Atqui neutrum dici potest. Ergo.

Patet major quia si intellectus valet percipere id quod realiter rebus inest, si valet etiam cernere id secundum quod diversae res inter se exstant similes; potest etiam sibi efformare conceptum quo repræsentatur id in quo haec plura sunt similia; hic autem conceptus est universalis.

Prob. 1^a pars Min. Res corporeae similitudinem sui in sensoria imprimunt; intellectus sensatione determinatur ad apprehendendum abstracte essentiam rei, quae prius sensibiliter est apprehensa; essentia rei materialis resolvitur in varias notas suas. Ergo intellectus valet cognoscere res secundum quaedam ex iis quae realiter insunt rebus.

Prob. 2^a pars Min. Eo quod intellectus cognoscit facta et essentias rerum, eo quod essentias complexiores in notas simpliciores analyticè resolvere, quod insuper alias essentias cum aliis comparare potest; sequitur eum percipere posse secundum quam notam diversae res inter se sint similes, eamque notam seorsim ab aliis tamquam pluribus communem sibi repræsentare aut ea de re iudicium ferre.

II^m ARG. Petitur *ex natura vocabuli* uti est *signum*.

Ex usu omnium linguarum vocabula non modo manifestant conceptus, sed et supponunt pro rebus. Atqui e conceptualismo consequens esset vocabula non esse certo signa suppositiva rerum. Ergo conceptualismus falsus est.

Prob. Min. Illud deficit a ratione signi suppositivi, cui non certo est signatum, pro quo supponat. Atqui e conceptualismo consequens esset vocabulis non esse certo signatum pro quo supponant. Ergo e conceptualismo consequens esset vocabula non esse certo signa suppositiva rerum.

III^m ARG. Illud est falsum quo perimeretur omnis scientia. Atqui conceptualismo perimeretur omnis scientia. Ergo.

Prob. Min. Objectum scientiae est res certo cognita et causa rei certo cognita. Atqui juxta conceptualismum, objectum scientiae jam non est res certo cognita et causa rei certo cognita, et proin non est nisi conceptus subjectivus. Ergo conceptualismo perimitur objectum scientiae, adeoque ipsa scientia.

OBSERVA. Conceptibus universalibus non respondere collectionem ut sic objectorum ex prima parte constat.

III^a PARS. *Falsus est Realismus exaggeratus.*

215. A. *Falsus est Platonismus :*

Prob. I^m ARG. Petitur *ex natura ideae universalis*. Quod apprehenditur conceptu universali, inest pluribus individuis distributive sumptis. Atqui formae separatae ab individuis, iis non inexistunt. Ergo quod apprehenditur idea universali non est forma platonica.

Prob. Maj. Illud quod conceptu universali repræsentatur, prædicatur de pluribus distributive. Atqui quod de pluribus distributive prædicatur, iis inest. Ergo.

II^m ARG. Petitur *ex variis absurdis*. Si objectum respondens

ideis universalibus est forma ab individuis separata, non tantum species (v. g. homo, planta, brutum) existent seorsim ab individuis, sed etiam a) genera (v. g. animal, vivens, substantia) existent separata ab individuis et a speciebus; b) accidentia (v. g. albedo, cogitatio, motus) existent separata ab individuis et a substantia. Atqui haec sunt absurdiora quam dici potest.

Prob. Maj. : a) Non modo dantur conceptus universales specierum, sed etiam generum et accidentium. Atqui juxta realistas omnibus conceptibus universalibus respondet forma universalis separata. Ergo talis forma respondet conceptibus generum, etc. b) Neque affirmare possunt realistae solis conceptibus specierum respondere formas separatas; quaeri enim potest quid respondeat conceptibus generum, accidentium; haud secus enim atque ceteris, iis est valor objectivus. Si dicunt conceptibus generum et accidentium respondere objecta *singularia*, et proinde si admittunt sententiam scholasticorum quoad hanc partem, jam nulla est ratio propugnandi id quod tenent de conceptibus specierum.

Patet minor quia absurdum est existere a) animal quod nec homo sit, nec brutum; b) vivens quod nec animal sit nec planta; c) substantiam quae nec corpus sit nec spiritus; d) ens quod nec accidens sit nec substantia; e) albedinem, cogitationem, motum, quae non inhaereant rei albae, principio cogitanti, rei motae.

216. B. *Non dantur formae universales individuis inexistentes.*

PROB. I^m ARG. *Ex absurdis.* Natura universalis individuis inexistens, vel in his multiplicatur, vel non multiplicatur. Atqui quidquid dicatur, fluunt absurda. Ergo id quod conceptibus universalibus respondet, non est natura universalis individuis inexistens.

Prob. 1^a pars Min. Si natura in individuis multiplicatur, est una et simul non est una, divisa et non divisa. Atqui haec contrariantur principio contradictionis. Ergo.

Prob. Maj. a) *Est una* : secus deficit a notione universalis; *non est una*, nam multiplicatur; b) *est divisa*, ex multiplicatione; *non est divisa*, propter unitatem.

Prob. 2^a pars Min. Si natura universalis non multiplicatur in individuis, jam non est universalis, sed singularis. Ergo simul signate asseritur esse universalis, exercite asseritur non esse universalis.

II^m ARG. Petitur iterum *ex absurdis*. Stante illa sententia, non tantum una est realiter natura humana, sed unus est homo. Atqui hoc est absurdum. Ergo absurda est haec sententia.

Prob. Maj. Natura humana multiplicari non posset in variis individuis, uti patet ex primo argumento. Atqui si non multiplicatur in individuis, non habentur varia individua. Ergo.

III^m ARG. Ulterius non tantum unus esset homo, sed unum animal, una planta, una albedo, unus color, una cogitatio, unum ens, et sic delabimur in pantheismum. Atqui haec absurda sunt plus quam dici potest. Ergo.

Patet major quia non tantum habetur idea universalis speciei, sed generis, accidentis, entis; unde si objectum, respondens ideae universali specierum, est natura universalis, idem est dicendum de objecto quod respondet ideis generum, accidentis et entis.

217. C. *Falsus est Ontologismus.*

PROB. I^m ARG. In Psychologia probatur falsum esse mentem humanam, in hoc statu unionis cum corpore, intueri essentiam divinam, uti supponunt adversarii.

II^m ARG. *Lapsus fit in pantheismum.* Id quod respondet conceptibus universalibus praedicatur distributive de singulis individuis. Atqui ideae divinae non praedicantur de singulis individuis, nisi lapsus fiat in pantheismum. Ergo.

Prob. Min. Ideae divinae realiter identificantur cum essentia divina. Atqui essentia divina non praedicatur de singulis individuis, nisi asseratur res creatas esse Deum. Ergo.

§ 3. *Stabilitur vera sententia.*

Ex praeactis probatum relinquatur terminis universalibus respondere conceptus actu et formaliter universales, his nempe conceptibus apprehendi notam quae pluribus distributive inest et inesse judicatur; quare objecta prout in mente existunt sunt etiam dicenda formaliter

universalia. — Cum hisce conceptibus in ordine reali non respondeant nisi objecta singularia, restat ut inquiratur *quomodo sufficiant explicando valori objectivo horum conceptuum.*

Tria affirmamus : a) valor objectivus ideae universalis *directae* stat in eo quod ejus objectum, seu id quod concipitur tali idea, rebus singularibus inest, licet alio modo. — b) Valor objectivus ideae universalis *reflexae* in eo est quod ejus objectum inest rebus *fundamentaliter*, seu quod res singulares praebent fundamentum tali ideae. — c) Praeter ideas universales, objectum harum idearum prouti est in mente, et terminos quibus significantur, non datur aliud actu universale.

Thesis 22. Conceptuum universalium ea est indoles ut id quod concipitur idea universali directa, seu universale directum, in individuis existat, licet non eo modo quo concipitur, et ut universale reflexum nonnisi fundamentaliter rebus insit. Praeter hos autem conceptus universales, eorumque objecta prouti in mente existunt, et praeter terminos quibus significantur, non datur aliud cui insit forma universalis.

218. I^a PARS. A. *Objectum ideae universalis directae existit in individuis singularibus.*

DECL. 1. Idea universali directa concipitur essentia aliqua. Atqui essentia existit in individuis singularibus. Ergo id quod concipitur idea universali, existit in individuis.

2. Id quod concipitur idea universali directa, v. g. homo, animal, praedicatur de singulis individuis. Atqui illud quod praedicatur de individuis, in iis existit. Ergo.

B. *Non tamen secundum modum quo concipitur.*

DECL. Id quod idea universali directa concipitur, repraesentatur sine notis individuantibus. Atqui non existit in individuis sine istis notis. Ergo id quod idea universali directa concipitur, non existit eo modo quo concipitur.

219. II^a PARS. *Objectum ideae universalis reflexae fundamentaliter rebus inest.*

DECL. Inter plura individua habetur similitudo, sive ratione essentiae completae, sive ratione essentiae incompletae, sive ratione alicujus accidentis quod ab essentia est distinctum. Atqui haec similitudo est fundamentum ideae universalis reflexae. Ergo objectum ideae universalis reflexae individuis fundamentaliter inest.

220. III^a PARS. *Praeter ideas universales, earum objecta in mente existentia, et terminos, non datur aliud quod universale sit.*

Probatur ex rejectis ceteris sententiis : Universale enim quod, praeter conceptum universalem, objecta idealia et terminos universales, haberetur, vel esset in Deo et habetur sententia Ontologorum, vel extra Deum; si est extra Deum, illa forma universalis aut esset separata ab individuis, et habetur sententia Platonicorum; vel non separata ab individuis, et habetur sententia Gul. de Champeaux. Atqui has sententias esse absurdas probatum est. Ergo praeter conceptus universales, objecta idealia et terminos, non datur aliud quod sit universale.

221. Coroll. Ergo universale est *ens rationis*. Intellectus nempe cogitat formam actu universalem quasi vigeret formaliter in ordine reali, licet non vigeat nisi *fundamentaliter*.

Scholion 1. Per denominationem a conceptibus, *universale* appellatur etiam id quod in ordine reali respondet ideis universalibus. Unde essentia realis est universale directum; similitudo essentiae in pluribus est universale actu (intellige fundamentaliter). Ex his autem liquet universale reale esse plura actu, unum potentia; universale logicum esse unum actu, plura potentia.

Scholion 2. Universale directum quoad id quod concipitur dividitur in decem praedicamenta, seu categorias; universale reflexum dividitur in quinque praedicabilia. Essentia enim concepta pertinet ad unam ex decem categoris. Singulae essentiae habent speciem, seu secundum totam essentiam conveniunt cum pluribus aliis; in hac essentia completa distingui potest pars determinabilis seu genus et pars determinans seu differentia; quaedam necessario et quaedam contingenter huic essentiae conveniunt; in his autem iterum essentia convenit cum pluribus aliis.

222. CONTRA I^m PARTEM Obj. 1. Illud solum est universale actu, quod intellectus sibi vitaliter repraesentat seu cogitat, et id quo exterius significatur intellectus operatio. Atqui intellectus sola nomina cogitat; et hanc operationem significat nomen ope. Ergo sola nomina sunt universalia.

Prob. Min. Quoties cogito de attributis divinis, de rebus

mundanis, cogito *nomina*. Mihimetipsi sciscitanti quid sit Deus, per internam locutionem respondeo : « Deus est ens a se, causa prima. » Ulterius investiganti mihi in quo reponatur aseitas, respondeo eam consistere in eo quod ens sit necessario existens et in seipso habens rationem necessitatis suae. Mihi quaerenti quid sit homo, respondeo « animal rationale; » quid animal, respondeo « vivens sensibiliter. » Ergo intellectus sola nomina cogitat.

RESP. *Conc. Maj. Dist. Min.* Intellectus sola nomina cogitat h. e. quoties cogitat *se convertit ad sola nomina, Transm.* Praeter conversionem ad phantasmata nominum, non habetur in intellectu *alius actus* quo aliud objectum intelligibiliter attingitur, *Neg.* Ad prob. *Dist.* quoties cogito de Deo, de mundo, cogito nomina h. e. *me converto ad phantasmata nominum, Conc.*; non habetur *alius actus* quo aliud objectum attingitur, *Neg.* Quis enim sibi umquam dixit : Deus est istud nomen : ens a se? Homo est istud nomen : animal rationale? — Intellectus sibi dicit Deum esse rem quae significatur signo sensibili aliquo ad quod se intranee convertit et quod exterius vocabulo significatur.

Obj. 2. Non habetur conceptus qui per se non sit conformis rebus. Atqui conceptus universalis per se non est conformis rebus. Ergo non habetur.

Prob. Min. Universale non existit, neque potest existere. Atqui de tali re non potest haberi conceptus rei conformis. Ergo conceptus universalis per se non est conformis rebus.

RESP. *Dist. Maj.* Non habetur conceptus qui non sit conformis rebus quoad *id quod concipitur Conc.*; quoad *modum quo, Subd.* qui non sit conformis h. e. circa quem in rebus non habetur *fundamentum* cur res tali modo concipiatur, *Conc.*; nisi in re sit iste modus, *formaliter* sumptus, secundum quem res concipitur, *Neg.*

Ad prob. *Dist. Maj.* Universale *formaliter* sumptus, seu ens actu unum et pluribus commune, non existit, *Conc.*; universale *fundamentaliter* non existit h. e. non existit fundamentum concipiendi res eo conceptu qui pluribus distributive convenit, seu cujus objectum de pluribus praedicatur, *Neg.*; *Cdt. Min.*

Non potest haberi conceptus de eo quod *nec formaliter nec fundamentaliter* est in ordine reali, *Conc.*; quod non est *formaliter* in ordine reali eo modo quo concipitur, *Neg.*

Obj. 3. Repugnat conceptus universalis. Etenim repugnat ut idem sit unum et multiplex. Atqui conceptus universalis esset aliquid unum et multiplex. Ergo.

Prob. Min. Universale, ex definitione, est unum pluribus commune. Atqui unum pluribus commune est unum et multiplex. Ergo conceptus universalis esset aliquid unum et multiplex.

RESP. *Neg. Ant.* Ad prob. *Dist. Maj.* Repugnat ut idem sit unum et multiplex, *sub eodem respectu, Conc.*; ut idem sit aliquid unum *sub uno respectu, multiplex sub alio, Neg. Cdt. Min.* conceptus universalis est *unus entitative*, h. e. sub respectu entitatis suae, *multiplex repraesentative* eo nimirum sensu quod plura repraesentat, *Conc.*; unum et multiplex *sub eodem respectu, Neg.* Ad prob. resp. idem.

223. CONTRA III^m PARTEM Obj. 4. Objectum praesupponitur actui facultatis. Atqui ut praesupponatur objectum, oportet ut sit universale a parte rei. Ergo.

RESP. *Dist. Maj.* Objectum praesupponitur actui facultatis secundum *id quod actus facultatis attingit, Conc.*; secundum *modum quo facultas attingit objectum, Subdist.* praesupponitur in objecto haberi *fundamentum* istius modi attingendi ipsum, *Conc.*; praesupponitur in objecto ipsemet modus *formaliter* sumptus, *Neg.*; falsitas enim istius asserti ex eo est manifesta quod jam nulla daretur distinctio mere logica, seu quod omnis distinctio evaderet realis. *Cdt. Min.*

Obj. 5. Objectum scientiae est universale. Atqui objectum scientiae est reale. Ergo aliquid reale est universale.

RESP. a) Objectum scientiae est universale, i. e. definitiones et leges per scientias traditae verificantur *in pluribus rebus distinctis*, ob similitudinem suam, *Conc.*; verificantur in re aliqua *per identitatem communi pluribus, Neg. Conc. Min.* — *Dist. Cons.* realiter habetur universale, i. e. habetur *similitudo* plurium, *Conc.*; habetur *identitas realis* plurium, *Neg.* — b) *Dist. Maj.* Objectum scientiae est universale *formaliter, Neg.*; *fundamentaliter, Conc.*; *Conc. Min. Dist. Cons.*